

Riktlinjer för samband mellan forskning och utbildning vid Högskolan i Borås

Med stöd av 5 kap. 5 § styrelsens organisations- och beslutsordning (SOB) fattade rektor 2020-03-30 beslut att dessa riktlinjer gäller tills vidare.

<i>Målgrupp</i>	Anställda
<i>Publicerad</i>	Högskolans styrdokument
<i>Typ av styrdokument</i>	Riktlinjer
<i>Beslutsfattare</i>	Rektor
<i>Beslutsdatum</i>	2020-03-30
<i>Sammanfattning</i>	Föreliggande riktlinjer beskriver sambandet mellan forskning och utbildning vid Högskolan i Borås och visar på hur sambandet tillämpas i forsknings- och utbildningsverksamheten.

1 Kvalitetssäkring som ramverk för forskningsanknytning

Det nationella kvalitetssäkringssystemet tar sin utgångspunkt i högskolelagen och högskoleförordningen. Kvalitetssystemet vid Högskolan i Borås syftar ytterst till att säkerställa att de krav som stipuleras i det nationella regelverket uppfylls. All utbildning ska vila på vetenskaplig eller konstnärlig grund samt på beprövad erfarenhet¹. Högskolan i Borås ska även bedriva forskning och konstnärlig forskning samt utvecklingsarbete, så att det finns ett nära samband mellan forskning och utbildning².

Verksamheten ska avpassas och de tillgängliga resurserna ska utnyttjas effektivt så att en hög kvalitet nås i forskning och utbildning³. Kvalitetsarbetet är en gemensam angelägenhet för högskolans personal och studenter.

Det nationella kvalitetssäkerhetssystemet har också beaktat *Standard and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area (ESG)*. ESG ger riktlinjer för lärarens roll och arbetsmiljö⁴ samt preciserar hur en uppföljning av utbildningens innehåll ska göras⁵. Undervisande personal ska verka i en miljö som uppmuntrar till vetenskaplig aktivitet på ett sådant sätt att det stärker kopplingen mellan utbildning och forskning. Utvärdering av utbildning ska göras utifrån aktuell forskning inom respektive disciplin för att säkerställa att utbildningens innehåll är uppdaterat. Vidare stipulerar Sveriges Universitets- och Högskoleförbunds (SUHF:s) ramverk för kvalitetssäkring och kvalitetsutveckling av forskning att lärosätena ska arbeta för ett nära samband mellan forskning och utbildning i en ändamålsenlig lärandemiljö.

2 Forskningsanknytning av utbildning vid Högskolan i Borås

Riktlinjer för forskningsanknytning tydliggör vikten av institutionella förutsättningar och ställer därmed krav på ledningen på alla nivåer, särskilt vid bemanning av kurser och planering av aktiviteter som stödjer forskningsanknytningen.

Utgångspunkten vid Högskolan i Borås är att forskningsanknytning är en uppgift som ska göras inom ramen för undervisande personals akademiska frihet. Forskningsanknytning vilar på ett ansvar som följer av den akademiska kompetensen hos högskolans alla forskare och lärare. Högskolans kvalitetssystem förtydligar och stärker detta ansvarstagande; genom att konkretisera forskningsanknytning i termer av konkreta aktiviteter kan forskningsanknytning synliggöras och utvärderas i utbildningens faktiska praktik. Med andra ord, forskare och lärare i kontakt med studenterna använder konkreta aktiviteter som främjar forskningsanknytning. Dessa aktiviteter legitimerar i sin tur den akademiska friheten. Genom att fokusera praktik kan enskilda lärare lättare se forskningsanknytning i respektive utbildningar utifrån akademisk kompetens snarare än administrativa regelverk. Samtidigt krävs en övergripande modell som

¹ Högskolelagen 1 kap. 2§

² Högskolelagen 1 kap. 3§

³ Högskolelagen 1 kap. 4§

⁴ Avsnitt 1.5, undervisande personal

⁵ Avsnitt 1.9, kontinuerlig uppföljning och regelbunden granskning

ger struktur för dessa aktiviteter och en gemensam referensram till högskolans medarbetare.

Riktlinjer för forskningsanknytning:

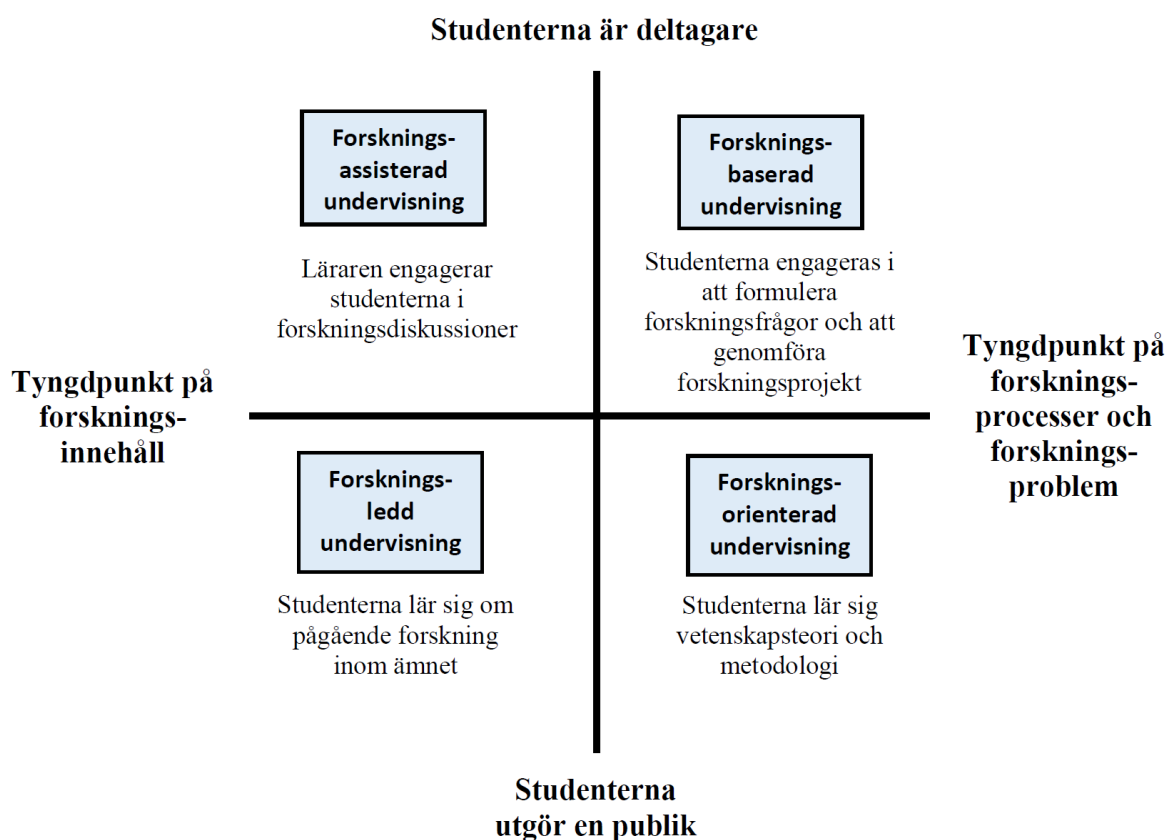
1. All utbildning vid Högskolan i Borås bygger på kunskap som vilar på vetenskaplig/konstnärlig grund inom de områden som utgör utbildningens kunskapsbas. Utbildningens innehåll är satt i ett sammanhang, vilket möjliggör förståelse för dess historia, framväxt och aktualitet.
2. Studenterna utvecklar ett akademiskt förhållningssätt och färdigheter av forskningskaraktär.
3. Undervisande och examinerande lärare arbetar kontinuerligt med att utvärdera och utveckla forskningsanknytning i såväl innehåll som genomförande i respektive utbildning.
4. Undervisande och examinerande lärare i respektive utbildning eller utbildningsmiljö ingår i ett kollegialt sammanhang som bedriver vetenskaplig/konstnärlig forskning.
5. Studenter på avancerad nivå kan i förekommande fall knytas till högskolans forskning genom att delta i, eller bidra till, pågående forskningsprojekt.
6. Forskarstuderande ska ingå i, ta del av och bidra till högskolans forsknings- och utbildningsmiljö.

Högskolans riktlinjer möjliggör att forskningsanknytning kan implementeras i utbildning med utgångspunkt från de olika ämnesområdenas tradition, kontext och särart. Utbildningar med genomtänkt forskningsanknytning har positiva effekter på högskolans forskning och forskningsprofil. Studenter förtrogna med och intresserade av högskolans forskning bidrar med nya perspektiv och idéer. Utbildning på avancerad nivå och forskarnivå stärker högskolans forskning genom att studenter medverkar i forskningsprojekt.

Forskningsanknytning följs upp och granskas inom ramarna för ordinarie kvalitetsgranskningar inom forskning och utbildning (t.ex. kurs- och programutvärderingar, lokala forsknings- och utbildningsutvärderingar samt UKÄs utbildningsutvärderingar.).

Bilaga – Konkretisering av forskningsanknytning i olika utbildningsaktiviteter

I syfte att stödja lärares planering och utvärdering av hur forskning och utbildning knyter an till varandra samt skapa gemensamma referensramar när det gäller själva undervisningssituationen kan stöd hämtas i litteraturen. En ofta använd beskrivningsmodell av Jenkins och Healy (*Curriculum design and the research-teaching nexus*), som kan underlätta för att placera in utbildningsaktiviteter i tydliga kategorier presenteras i Figur 1⁶. Jenkins och Healys modell används ibland för att beskriva interaktionen mellan lärare och student. I föreliggande dokument avser undervisning även aktiviteter utanför klassrummet såsom val av kurslitteratur och examinationsformer.



Figur 1 Forskningsanknytning baserad på undervisningsaktiviteter (Jenkins och Healy, *Curriculum design and the research-teaching nexus*, fritt översatt)

Beskrivningsmodellen ska inte betraktas normativt – vad som är en ”bra forskningsanknytning” i en given kurs eller i ett givet moment måste ses i relation till mål, förutsättningar och ämnestradition. Samma undervisningssituation kan inkludera flera positioner i ovanstående figur. Exempel på olika aktiviteter som kan inrymmas under de fyra kvadranterna ges nedan. De givna exemplen är tagna från den undervisning som bedrivs på olika sektioner vid Högskolan i Borås. Karaktären på givna exempel är att de kan vara så allmänna att de stämmer in på ett

⁶ Healy M., (2005), *Reshaping the University: New Relationships between Research, Scholarship and Teaching*, Barnett, R. (ed), McGraw Hill/Open University Press, 67-78.

flertal av de utbildningar som ges vid högskolan eller att de är tagna från en mer specifik kontext.

Exempel på forskningsledd undervisning

På grundnivå och avancerad nivå utgörs kurslitteraturen på flera utbildningar till stor del av vetenskapliga texter (artiklar, avhandlingar m.m.). Studenterna söker och läser också vetenskapliga artiklar inom ramen för andra kurser och skriver referat och litteraturöversikter.

Många utbildningar inkluderar kurser där examinationer och kursmoment bygger på aktuell forskning och flera av lärarna inom programmen är aktiva forskare som kopplar sina kursmoment till egen aktuell, publicerad forskning. Detta gäller även inbjudna gästföreläsare. Examinationsuppgifterna innehåller moment där studenten själv söker, värderar och anknyter sina forskningsproblem till aktuell vetenskaplig litteratur. Studenterna förväntas kunna diskutera och problematisera kurslitteraturen och även söka efter andra relevanta forskningstexter.

I flera kurser ingår som obligatoriska moment högre seminarier, där studenter på grundnivå och avancerad nivå får inblick i pågående och avslutade forskningsprojekt. På designutbildningarna finns det även en möjlighet att närvara vid forskningsbaserade nätverksträffar såväl i Borås som i Europa.

Exempel på forskningsorienterad undervisning

De flesta utbildningar har en speciell kurs i vetenskaplig metod anpassad till den forskning som bedrivs inom området för utbildningen. I de fall en sådan kurs saknas ligger metodiken med som strimmar under utbildningens gång. Det innebär att medverkande lärare i samband med sina kursmoment exemplifierar och diskuterar forskningsmetod i relation till egen forskning och publicering. Stoffet i dessa kurser ligger till grund för det examensarbete/ uppsatsarbete som avslutar utbildningen, vilket ofta bedrivs i samarbete med någon forskargrupp.

I masteruppsatsarbetet på programmet management av digital handel får studenterna formulera ett, utifrån kulturella perspektiv, relevant ämne. De erbjuds därefter handledningstillfällen under kursens gång där idé och innehåll i den sista essäuppgiften diskuteras. Studenterna tränas därmed genom löpande individuell läsning och textproduktion på att analysera och formulera forskningsfrågor och utveckla samhällsvetenskapliga och kulturvetenskapliga problemformuleringar.

I några av kurserna på grundnivå i biblioteks- och informationsvetenskap får studenterna utifrån tilldelade intervjuutdrag tillämpa lämpliga teorier i analys av utdragen. Citaten kommer från avhandlingar eller forskningsstudier vid sektionen. Studenternas analyser diskuteras även i relation till hur utdragen tidigare analyserats och tolkats i de publicerade studierna. Syftet är att öva analysförmågan och att använda teori i relation till ett empiriskt material.

Exempel på forskningsassisterad undervisning

Medverkande lärare i en kurs engagerar studenterna i forskningsdiskussioner genom att koppla sina kursmoment till egen aktuell, publicerad forskning och till övrig kurslitteratur. Kursmomentet kan bestå av en föreläsning och ett efterföljande seminarium där studenterna enskilt eller i grupp får diskutera ett antal frågeställningar som kopplar an till kursmomentets tema och litteratur.

Inom sjuksköterskeutbildningen får studenter på grundnivå själva berätta om en situation de deltagit i vid vårdandet av patient. De analyserar problematiken och de lösningar de ser utifrån kurslitteraturen, men söker även aktuella artiklar som bidrar till planering av den aktuella patientens vård. Uppgiften lämnas skriftligt in till kursledare och behandlas därefter i seminarieform.

I en kurs på grundnivå i biblioteks- och informationsvetenskap söker studenterna fram var sin empiriskt baserad tidskriftsartikel inom kursens område. Den valda artikeln läses med fokus på hur studien presenteras (problemformulering, forskningsfrågor, teori, metod och hur dessa leder fram till en analys och ett resultat) och studenterna ska motivera varför det är en trovärdig studie. Utgående från detta material presenterar de artikeln på ett seminarium och leder en diskussion med sina medstudenter genom egna förberedda frågor. Syftet är att bekanta sig med hur forskning inom området genomförs och att skaffa sig en förståelse för den vetenskapliga artikeln som genre.

Exempel på forskningsbaserad undervisning

Studenternas egna uppsatsarbeten kan genomföras inom ramen för pågående forskningsprojekt men det behöver inte vara så. Avgörande för studenternas uppsatsarbeten ska vara studentcentrerad utbildning, dvs. att utbildning av hög kvalitet är av högsta prioritet och inte att studenter används av enskilda forskare med huvudsyftet att generera fler publikationer. Engagemang av studenter i forskningsprojekt varierar mellan olika discipliner och är delvis beroende av forskningsmiljö. Det kan t.ex. vara lättare att engagera studenter i forskningsprojekt som genomförs i laboratoriemiljö jämfört med forskningsprojekt som kräver mycket avancerad vetenskaplig kunskap och reflektion.

I examensarbetskurserna som genomförs på mastersutbildningarna inom design och resursåtervinning får studenterna möjlighet att i nära samarbete med forskare arbeta med problemställningar som berör ett aktuellt forskningsprojekt. Det finns flera exempel på sampublicationer. Inom examensarbetskurserna för utbildningarna på biblioteks- och informationsvetenskap tillämpar studenterna forskningsmetoder för att producera och analysera data, och tillämpar tidigare forskningsresultat och teori för att tolka dessa. Undersökningen som kan relatera till pågående forskningsprojekt vid sektionen, men inte måste göra så, resulterar i en uppsats.

Begreppet evidensbaserad vård, dvs. forskningsbaserad/anknuten vård och praxis utgör ett av de kärnbegrepp som Svensk Sjuksköterskeförening tillsammans med Läkarförbundet identifierat som grundläggande för att kunna säkra att patienter behandlas och omhändertas utifrån den senaste kunskap forskningen redovisar.

Inom vårdutbildningar utgör evidens ett teoretiskt begrepp som teoretiskt behandlas i undervisningssituationer och därefter tillämpas i praxis. Litteratur i ämnet ingår i de vårdvårdvetenskapliga kursernas litteraturlistor på alla nivåer.

Boråsmodellen för medie- och informationskunnighet

Medie- och informationskunnighet handlar om att utveckla en akademisk literacitet och innefattar olika kompletterande ämnesområden, såsom informationssökning och akademiskt språk.

Medie- och informationskunnighet inbegriper ett antal förmågor: förmåga att analysera och formulera sitt informationsbehov, att välja relevanta källor, att söka information, att värdera den funna informationens trovärdighet och relevans och att välja ut, använda och kommunicera informationen på ett meningsfullt och kreativt sätt så att den accepteras inom en specifik (vetenskaplig) praktik. Undervisning med syfte att utveckla informationskompetens bör ske i en ämnesmässig kontext för att ge bra resultat. Den blir då också ett stöd för själva ämnesinläringen. Det är också viktigt att den sker återkommande, i progression och med fokus på reflektion och kritiskt tänkande.

Det krävs därför en övergripande planering av var i utbildningsprogrammen dessa moment ska ingå. I denna modell genomför studierektor/programansvarig, undervisande bibliotekarie och lärare med inriktning mot akademiskt språk tillsammans den övergripande analysen och planeringen. Då beslutas också hur ansvar och undervisning ska fördelas mellan aktörerna. För att ge rätt förutsättningar för ett långvarigt samarbete, en progression i inläringen och för att synliggöra att medie- och informationskunnighet är en del av kursen ska lärandemål finnas med i kursplanen för de aktuella kurserna.

I planeringen av kurserna är det sedan viktigt med ett nära samarbete mellan akademi- och sektionslärare, undervisande bibliotekarie och lärare med inriktning mot akademiskt språk. I samarbetet säkras att kurserna uppfyller kravet på ämnesinlärningsmål och att studenten samtidigt får möjlighet att utveckla sin informationskompetens. Genom att moment som tränar studentens utveckling av medie- och informationskunnighet vävs in i den ordinarie utbildningen, blir det tydligt för studenten att informationssökning och akademiskt språk är en viktig och kunskapsgivande del i kurs- och programinnehåll.

Genom samarbetet kommer sakkunniga lärare på akademi- och sektionsnivå, bibliotekarier och handledare i akademiskt språk att öka sina kunskaper om varandras respektive kompetensområden och därmed skapas förutsättningar för bättre kvalitet på undervisningen.

För att hjälpa studenter att utveckla sin medie- och informationskunnighet arbetar företrädare för olika kompetensområden nära tillsammans med att utarbeta aktiviteter, innehåll och arbetsmetoder som på olika sätt kan främja tillägnet av akademisk literacitet. På så sätt kan studenten inte bara förstärka sin förmåga att källkritiskt bedöma och på ett relevant sätt använda information på ett unikt sätt inom ett givet ämnesfält, utan också utveckla färdigheten att uttrycka sig muntligt och skriftligt i ett akademiskt sammanhang inom det egna ämnesområdet.

Språkhandledare med inriktning på akademiskt språk och bibliotekarier samarbetar sinsemellan och i integrerad undervisning tillsammans med lärare (ämnesexperter) på akademi- och sektionsnivå. Studenter har möjlighet att ta del av öppna verksamheter utanför ordinarie program- och kursinnehåll som erbjuder stöd att fördjupa informationskompetensen såsom handledning i akademiskt språk (skriftlig och muntlig framställning), Språk- och sökverkstad drop-in och ett utbud av workshoppar och föreläsningar. Det är viktigt att sprida information om dessa verksamheter inom ramen för gällande program- och kursverksamhet.